

สรุปรายงานการไปศึกษาดูงาน
นายแพทย์สุธา เจียรมนิโชติชัยและคณะ 11 คน
เรื่อง การจัดการด้านการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพ
ในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กวัยเรียน
ระหว่างวันที่ 18 – 20 มกราคม 2553
ณ ประเทศมาเลเซีย

1. ความเป็นมาของการศึกษาดูงาน

สืบเนื่องจากการประชุมนานาชาติเรื่องการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนภาคพื้นเอเชีย ครั้งที่ 5 ประจำปี 2552 ณ จังหวัดภูเก็ต ประเทศในภาคพื้นเอเชียซึ่งได้เข้าร่วมในการประชุม มีแนวคิดและข้อตกลงในการร่วมกันทำงาน โดยให้ความสำคัญของการพัฒนาการจัดการด้านการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพ โดยในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งปะเทศมาเลเซียผู้ดำเนินการต่อ ได้เรียนเชิญข้าราชการในสังกัดกองทันตสาธารณสุข จำนวน 12 ราย เดินทางไปศึกษาดูงาน การจัดการด้านการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กวัยเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อีกทั้งเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว ณ ประเทศมาเลเซีย

2. วัตถุประสงค์การศึกษาดูงาน

เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบบริการสุขภาพช่องปากระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย

3. ผู้ร่วมศึกษาดูงาน

1. นายสุธา เจียรมนิโชติชัย	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ
2. นางจันทา อึ้งชูศักดิ์	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ
3. นางสุปราณี ดาโลดม	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ
4. นางสาววรารภรณ์ จิระพงษา	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ
5. นายโกเมศ วิชชาวุธ	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
6. นางสาวพวงทอง ผู้กฤตยาคามิ	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
7. นางสุณี วงศ์คงคาเทพ	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ

8. นางปิยะดา ประเสริฐสม	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
9. นางสาวสุรัตน์ มงคลชัยอรัญญา	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
10. นางสาววรางคณา เวชเวธี	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
11. นางอมรารักษ์ สุพรรณวิวัฒน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
12. นางสาวพุลศรี วิจิตรเดมีย์	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

4. สรุปสาระสำคัญ

การศึกษาดูงานครั้งนี้ ได้ดูงานในสถานที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การศึกษาดูงาน ณ Oral Health Division, Ministry of Health, Malaysia
- การศึกษาดูงานบริการสุขภาพช่องปากของรัฐ Selangor ประกอบด้วย
 - 1) การดูงาน ณ Bangi Clinic, Hulu lanhat District
 - 2) การดูงาน ณ PREMATA Centre Subang Jaya และ SM Seksyen 18, Shah – Alam
 - 3) การดูงาน ณ โรงพยาบาล Serdang

การศึกษาดูงาน ณ Oral Health Division, Ministry of Health, Malaysia

มาเลเซียเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทย ตั้งอยู่ในคาบสมุทรมาลายู มีประชากรประมาณ 27 ล้านคน แบ่งการปกครองเป็น 13 รัฐ มีกัวลาลัมเปอร์เป็นเมืองหลวงอยู่ในรัฐ Selangor ที่ทำการกระทรวงสาธารณสุขของมาเลเซียตั้งอยู่ในเขตศูนย์ราชการเมืองใหม่ Putra Jaya การบริหารงานกระทรวงสาธารณสุขอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยมีอธิบดีกรมอนามัย (Director-General of Health) ทำหน้าที่กำกับงาน 5 ด้าน ได้แก่ การแพทย์ การพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยี การสาธารณสุข เภสัชกรรม และทันตสาธารณสุข โดยงานด้านการแพทย์การพัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยี และการสาธารณสุข มีรองอธิบดีแต่ละด้านเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ แต่ในส่วนงานด้านเภสัชกรรมและทันตสาธารณสุข เป็นหน่วยงานระดับกอง มีผู้อำนวยการ (Principle Director) เป็นผู้รับผิดชอบและขึ้นตรงต่ออธิบดี

กองทันตสาธารณสุขมาเลเซีย ทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการกำหนดทิศทางแผนงาน โครงการด้านสุขภาพช่องปากของประเทศรวมทั้งประสานความร่วมมือ จากภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดการดูแลสุขภาพที่ดีที่สุดแก่ประชาชน กำหนดพันธกิจขององค์กรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนด้วยการส่งเสริมให้มีสุขภาพช่องปากที่ดี ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพช่องปากโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เน้นการสร้างเครือข่ายสุขภาพ คำนึงมององค์กรของกองทันตสาธารณสุข คือ “ใส่ใจดูแล ทำงานเป็นทีม และเป็นมืออาชีพ” (Care, Professional &

Teamwork) โครงสร้างการบริหารงานของกองทันตสาธารณสุขแบ่งเป็น ผู้อำนวยการด้านนโยบาย และการพัฒนาสุขภาพช่องปาก (Director Oral Health Policy & Development) ผู้อำนวยการ ด้านบริการสุขภาพช่องปาก (Director Oral Healthcare & Practice) รองผู้อำนวยการด้านการ บริหารทันตบุคลากร (Deputy Director Dental Practice) และทันตแพทยสภา (Malaysian Dental Council) การประสานงานกับรัฐต่างๆผ่านรองผู้อำนวยการด้านทันตสาธารณสุขประจำรัฐ (State Deputy Director of Dental Health) ภารกิจของทันตสาธารณสุขมาเลเซีย ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและการพัฒนาสุขภาพช่องปาก การบริหารโครงการและจัดบริการสุขภาพช่อง ปาก การกำหนดระเบียบข้อบังคับ และรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานของทันตบุคลากร การ ส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพช่องปาก และบทบาทด้านวิชาชีพ คือการเป็นหน่วยงานเลขานุการทันต แพทยสภาของมาเลเซีย ทำหน้าที่ดูแลกำกับมาตรฐานการให้บริการ เสนอระเบียบข้อกำหนดเพื่อ พิจารณาปรับปรุงระบบบริการสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของทันตแพทย์ให้ได้มาตรฐาน ทันตแพทยสภาของมาเลเซียมีอธิบดีเป็นประธาน และผู้อำนวยการกองทันตสาธารณสุขเป็นนาย ทะเบียน

ระบบบริการสุขภาพช่องปากของประเทศมาเลเซียจัดแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ บริการปฐม ภูมิ (Primary Care) บริการเฉพาะทาง (Specialist Care) และบริการในชุมชน (Community Care) ประชาชนได้รับบริการทั้งจากภาครัฐและเอกชน ภาครัฐสามารถจัดบริการครอบคลุม ประชากรได้มากกว่า บริการภาคเอกชนบางส่วนเป็นระบบประกันสุขภาพ (Third party payment scheme) ค่าใช้จ่ายภาครัฐอยู่ภายใต้การควบคุมตามพ.ร.บ.ค่าใช้จ่ายสุขภาพ (ค.ศ. 1982) กำลังคนทางทันตสาธารณสุขของมาเลเซียประกอบด้วย ทันตแพทย์ (Dental officer) ทันตแพทย์ เฉพาะทาง (Dental Specialist) ซึ่งระบบการผลิตทันตแพทย์ในมาเลเซียเป็นหลักสูตรห้าปี เมื่อจบ แล้วต้องขอขึ้นทะเบียนประกอบโรคศิลป์กับกระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีข้อบังคับคือต้องรับราชการ นานสามปี ในปีแรกหลังจากเลิกรัฐแล้วต้องฝึกงานที่คลินิกและโรงพยาบาลของรัฐที่ละหกเดือน ก่อนบรรจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในอดีตห้ามเจ้าหน้าที่รัฐทำงานในภาคเอกชน ปัจจุบันสามารถ ให้บริการนอกเวลาได้ในคลินิกเอกชนแต่ไม่อนุญาตให้เปิดคลินิกของตนเอง ทันตบุคลากรอีก ประเภทคือ ทันตภิบาล (Dental Nurse) เรียนหลักสูตรสามปี หลังจบมัธยมศึกษา โดยสองปี แรก เรียนในวิทยาลัยที่รัฐป็นิ่ง (มีแห่งเดียว ผลิตปีละ 200 คน) ปีสุดท้ายฝึกงานในคลินิกนานแปด เดือนแล้วจึงกลับไปสอบรับประกาศนียบัตร ทันตภิบาลปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของทันต แพทย์ มีหน้าที่ให้บริการเด็กนักเรียนอายุต่ำกว่า 17 ปี (เดิมต่ำกว่า 14 ปี แต่ขยายงานเพื่อให้ดูแล เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาได้) เมื่อทำงานครบสิบปีก็จะได้เลื่อนตำแหน่งเป็นทันตภิบาลอาวุโส (Sister) ทันตบุคลากรประเภทต่อมาคือ ผู้ช่วยทันตแพทย์ (Dental surgery assistants) ทำ หน้าที่ผู้ช่วยช่างแก้ไขให้ทันตแพทย์ ลงทะเบียนผู้ป่วย ลงบันทึกข้อมูล บุคลากรอีกประเภทคือช่าง

ทันตกรรม (Dental technologist) หลักสูตรสามปี เรียนที่วิทยาลัยในรัฐปีนัง นอกจากนี้มี แม่บ้าน (Health attendant) ทำหน้าที่เป็นคนทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในคลินิกทันตกรรมให้ปลอดภัยและเป็นผู้ช่วยช่างเก้าอี้ให้ทันตภิบาลขณะให้บริการในคลินิกทันตกรรม และพนักงานขับรถ (Drivers) เป็นทีมงานสุขภาพช่องปากในการสนับสนุนการออกไปให้บริการในชุมชน มาเลเซียมีทันตบุคลากรปฏิบัติงานจำนวน 9,893 คน (ร้อยละ 81.8) จากอัตรากำลังที่กำหนดไว้ 12,087 ตำแหน่ง จำแนกเป็นทันตแพทย์ 1,507 คน ทันตภิบาล 2,331 คน ช่างทันตกรรม 702 คน และผู้ช่วยทันตแพทย์ 2,722 คน แม่บ้าน 1,850 คน พนักงานขับรถ 781 คน สัดส่วนทันตแพทย์ต่อประชากร เป็น 1 : 7,941 (ค.ศ.2008) และคาดว่าจะ เป็น 1 : 4,000 คนในปีค.ศ.2020 การประเมินผลงานและความก้าวหน้าของบุคลากรจะมีผู้ประเมินสองระดับคือจากผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปหนึ่งระดับและจากผู้รับผิชอบประเมินงานทันตสาธารณสุขของรัฐ

ยุทธศาสตร์การให้บริการสุขภาพช่องปากของประเทศมาเลเซียมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงบริการด้วยการออกไปให้บริการที่ชุมชน จัดการส่งเสริมทันตสุขภาพการป้องกันโรค และการสร้างเครือข่ายสุขภาพโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและการจัดบริการที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม มุ่งพัฒนาศักยภาพ และสร้างความเข้มแข็งให้กับบุคลากร รวมทั้งจัดการศึกษาวิจัยพัฒนางานเพื่อเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย มาเลเซียเริ่มจัดบริการดูแลสุขภาพช่องปากแก่นักเรียนในโรงเรียนตั้งแต่ปีค.ศ.1950 และขยายการครอบคลุมไปยังกลุ่มอื่นๆ ปัจจุบัน บริการดูแลสุขภาพช่องปากระดับปฐมภูมิครอบคลุมหลายกลุ่มอายุ ได้แก่ การบริการดูแลสุขภาพช่องปากในกลุ่มแม่และเด็ก กลุ่มหญิงมีครรภ์ (Ante-Natal Oral Health Service) มีการให้ทันตสุขภาพศึกษาและตรวจช่องปากที่คลินิกแม่และเด็ก (Mother and Child Health Clinic) และส่งต่อไปรับบริการที่คลินิกทันตกรรม จัดโครงการ “Lift The Lip” ในกลุ่มเด็กเล็ก (Oral Healthcare for Toddler) โดยเด็กทุกคนจะได้รับคำแนะนำการดูแลสุขภาพช่องปากเบื้องต้นจากพยาบาลชุมชน (Community nurses) ก่อนส่งปรึกษาทันตบุคลากรอย่างน้อย 1 ครั้งในขวบปีแรกเพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในการดูแลและตรวจฟันหน้าของเด็กพร้อมทั้งนัดหมายเพื่อติดตามหรือรักษาในกรณีจำเป็น การดูแลสุขภาพช่องปากเด็กเล็กในศูนย์เลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก (Childcare Centres) มีการสาธิตและฝึกการแปรงฟัน บูรณาการความรู้ทันตสุขภาพไปกับการเล่นของเด็ก (play and learn) รวมทั้งจัดบริการตรวจช่องปาก การจัดบริการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 5-6 ปี (Preschool Children Service) เป็นการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ครูโรงเรียนอนุบาลให้เห็นความสำคัญของสุขภาพช่องปาก จัดการอบรม ฝึกทักษะและพฤติกรรมแปรงฟัน การให้บริการดูแลสุขภาพช่องปากในโรงเรียน (School Dental Service) ดำเนินการครอบคลุม

นักเรียนทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษา โดยทันตภิบาลไปสอนสุขศึกษา ฝึกปฏิบัติแปรงฟัน ให้บริการตรวจช่องปากปีละครั้ง ตรวจวินิจฉัย บริการทันตกรรมป้องกัน บริการบำบัดรักษา เป็นรูปแบบทันตกรรมเพิ่มทีละขั้น (Incremental dental care) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการไปออกหน่วยบริการที่โรงเรียนหรือจัดรถทันตกรรมเคลื่อนที่ไปตั้งที่โรงเรียน และมีการจัดหลักสูตรอบรมโปรแกรมทันตสุขภาพสำหรับครู (Trainee Teachers) สำหรับการจัดบริการดูแลสุขภาพช่องปากกลุ่มผู้สูงอายุ (Oral Healthcare for Elderly) นอกจากการให้บริการรักษาในสถานพยาบาลของรัฐแล้ว มีการจัดโครงการดูแลผู้สูงอายุในสถานบริบาล (Institution) ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีค.ศ.1993 มีวัตถุประสงค์เพื่อคงสภาพที่ดีของฟันธรรมชาติไว้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพและสังคม (Look good, eat well, taste food, speak well, pronounce words clearly, nice smile, can socialize, no pain) โครงการเป็นความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ทันตแพทยสมาคม สมาคมเวชศาสตร์ช่องปากผู้สูงอายุ กรมสวัสดิการสังคม บริษัทจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทันตกรรม NGO มูลนิธิโรคอัลไซเมอร์ เป็นต้น นอกจากนี้มาเลเซียมีการจัดบริการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กกลุ่มพิเศษ (Oral Healthcare for Children with Special Needs) ดำเนินการโดยบุคลากรสาธารณสุขที่ผ่านการฝึกอบรมร่วมกับผู้ดูแลเด็ก เริ่มดำเนินงานในปีค.ศ. 1993

การจัดบริการดูแลสุขภาพช่องปากในชุมชน (Community Oral HealthCare) ของประเทศมาเลเซียมีโครงการที่สำคัญเช่น การเติมฟลูออไรด์ในน้ำประปาซึ่งสามารถครอบคลุมประชากรเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 59.0 (ค.ศ.2002) เป็นร้อยละ 73.9 (ค.ศ. 2007) ในปีค.ศ.2005 มาเลเซียมีการปรับลดระดับปริมาณฟลูออไรด์ที่เหมาะสม (Optimal Fluoride Level) จาก 0.7 ppm (มก./ล) เป็น 0.5 ppm เนื่องจากพบความชุกของเด็กเป็นฟันตกกระเพิ่มขึ้น โดยกำหนดเกณฑ์กำกับปริมาณฟลูออไรด์ในมาตรฐานคุณภาพน้ำบริโภคของ NSDWQ (National Standards for Drinking Water Quality) ไว้ที่ 0.4-0.6 ppm โครงการในชุมชนอีกโครงการคือการเคลือบหลุมร่องฟันเด็กนักเรียนในโรงเรียน (Fissure Sealant Programme-school based) และ โครงการความร่วมมือกับนานาชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจคัดกรองรอยโรคและมะเร็งช่องปากในกลุ่มเสี่ยง (Primary prevention & Early Detection of Oral Precancer & Cancer) เพื่อเป็นการป้องกันตั้งแต่ระยะเริ่มต้น โดยให้สามารถตรวจความผิดปกติได้ด้วยตนเอง และปรับลดพฤติกรรมเสี่ยง

การจัดบริการดูแลสุขภาพช่องปากเฉพาะทาง (Specialist Oral Healthcare) ของมาเลเซียทั้งบริการทุติยภูมิและตติยภูมิจะเป็นระบบส่งต่อ (Referral system) จากบริการระดับปฐมภูมิ ทันตแพทย์เฉพาะทางในมาเลเซียมีจำนวน 260 คน (ค.ศ.2008) แบ่งเป็นสาขาต่างๆ ได้แก่ Oral Maxillofacial Surgery 45 คน, Orthodontics 30 คน, Dental Public Health 123 คน,

Oral Pathology&Oral Medicine 6 คน, Periodontology 18 คน, Paediatric Dentistry 23 คน , Restorative Dentistry and Special care Dentistry 15 คน การจัดการศึกษาเฉพาะทางนี้เป็น โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง “1 plus 3 program” คือ เรียนด้านทันตสาธารณสุขหนึ่งปี อีกสามปี เรียนเฉพาะทาง การบริการเฉพาะทางจะทำที่โรงพยาบาลเนื่องจากต้องใช้ศักยภาพของ โรงพยาบาล เช่น ห้องผ่าตัด หอผู้ป่วย ฯลฯ

หลังรับฟังบรรยายสรุป คณะดูงานได้เข้าเยี่ยมชมศูนย์แสดงนิทรรศการและสื่ออุปกรณ์ ต่างๆด้านการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Unit) เช่น ด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย และสุขภาพช่องปาก เป็นต้น ศูนย์มีเครื่องพิมพ์ขนาดใหญ่ทำให้สามารถผลิตโปสเตอร์ Roller Up สำหรับใช้ในการจัดนิทรรศการได้เอง จัดเก็บสื่อสิ่งพิมพ์และอุปกรณ์สุขภาพศึกษาเป็นหมวดหมู่อย่างมี ระเบียบ ศูนย์รับผิดชอบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านส่งเสริมสุขภาพต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ ของกรมโดยประสานกับหน่วยงานวิชาการต่างๆ ซึ่งข้อมูลจะถูก Update อย่างน้อยปีละครั้ง และ เมื่อมีคำถามผ่านทางเว็บก็จะประสานให้หน่วยงานวิชาการเป็นผู้ตอบคำถาม

การศึกษา/ดูงานบริการทันตสาธารณสุขรัฐ Selangor

1) การดูงาน ณ Bangi Klinik, Hulu Langat District, Selangor State ซึ่งเป็น 1 ใน 13 รัฐของมาเลเซีย ประกอบด้วย 9 อำเภอ สำหรับ Hulu Langat District ที่มาดูงานครั้งนี้แบ่งเป็น 7 ตำบล โครงสร้างการบริหารระบบบริการสุขภาพช่องปากของรัฐ Selangor จะมีรองผู้อำนวยการ ด้านทันตสาธารณสุขประจำรัฐรับผิดชอบในการวางแผน วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ กำกับติดตาม และประเมินผล งบประมาณได้รับจากกระทรวงสาธารณสุขส่วนหนึ่งเป็นงบล่าช้าซึ่งทาง ผู้รับผิดชอบระดับรัฐจะเป็นผู้จัดสรรไปให้ที่สถานพยาบาลและจะมีงบโครงการซึ่งจัดสรรตรงมา จากกระทรวง สถานบริการระดับปฐมภูมิของ Hulu Langat District มีคลินิกทันตกรรมในความ รับผิดชอบ 9 แห่ง (8 แห่งเป็นคลินิกทันตกรรมใน Health centre และอีกหนึ่งเป็น District Health officeซึ่งให้บริการด้วย) สำหรับโรงพยาบาลของรัฐ (Hospital) จะให้บริการทันตกรรมเฉพาะทาง โดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Maxillo-facial, Orthodontic, Periodontic, Paedodontic และ Restorative) ทำหน้าที่รับผู้ป่วยที่ส่งต่อมาจากคลินิกของรัฐและเอกชน

ทีมทันตบุคลากรหลักของ Bangi Klinik, Hulu Langat District ประกอบด้วยทันตแพทย์ 3 คน ทันตภิบาล 10 คน ช่างทันตกรรม 2 คน (ปฏิบัติงาน Lab ฟันเทียม) มียูนิต์ทำฟัน 3 ตัว แก้อัสนาม 10 ตัวและรถ 3 คัน บริการที่จัดให้แก่ประชาชนในสถานบริการได้แก่บริการส่งเสริม ป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูสุขภาพ (รวมการใส่ฟันเทียม) การจัดระบบบริการส่งเสริมสุขภาพ หญิงตั้งครรภ์เมื่อลงทะเบียนแล้วจะได้รับ slip เพื่อนำไปที่ Dental corner ซึ่งจะติด tag สำหรับ ส่งไปให้ทันตสุขภาพ/ตรวจฟัน ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ในคลินิกแม่และเด็ก เห็น tag ยังติดอยู่จะส่ง

ผู้ป่วยกลับไปตรวจช่องปากยังคลินิกทันตกรรม ที่คลินิกMCHมีบริการให้คำแนะนำการดูแลทันตสุขภาพตั้งแต่แม่ตั้งครรภ์ เด็กอายุ 6 เดือน 1 ปี จนถึง 4 ปี มีบริการตรวจฟันเด็กในโครงการ “Lift the lip” และบริการทาฟลูออไรด์วารินิชในกลุ่มเสี่ยง สำหรับการจัดบริการทันตสาธารณสุขนอกสถานบริการของ Bangi Klinik, Hulu Langat District ได้แก่ บริการที่ศูนย์เลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก (Childcare Center) เป็นการดูแลเด็ก 2-5 ปี เน้นกลุ่มอายุ 3-4 ปี โดยจัดทันตภิบาลไปให้ความรู้แก่เด็กผ่านเกมส์ นิทาน สอนและสาธิตการแปรงฟัน จัดบริการส่งเสริมป้องกันและทันตกรรมแก่เด็กในโรงเรียนเซตรับผิชอบ 88 โรงเรียน เด็กจำนวนประมาณ 51,000 คน เป็นรูปแบบบริการทันตกรรมเพิ่มทวี (Incremental Dental Care) โดยแบ่งการทำงานเป็นทีมรับผิชอบจัดชุด Mobile chairs ไปที่ละโรงเรียน เด็กจะได้รับการตรวจ เคลือบหลุมร่องฟัน และรักษาจนครบถ้วนทุกคนในโรงเรียน กรณีจำเป็นจะนัดหมายให้มาทำต่อที่คลินิก เป้าหมายการทำงานของทันตภิบาลคือทันตภิบาล 1 คนต่อเด็ก 3,000-4,000 คน/ปี ซึ่งจะขยายบริการไปโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วย ชนิดของบริการครอบคลุมการตรวจ อุดฟัน ถอนฟัน ขูดหินน้ำลาย ในรายที่จำเป็นต้องจัดฟันจะส่งต่อไปที่โรงพยาบาลของรัฐซึ่งมีทันตแพทย์เฉพาะทาง สำหรับกิจกรรมส่งเสริมป้องกันอื่น ๆ เช่น มีการจัดรณรงค์ “Oral cancer awareness week” ในสถานบริบาลผู้สูงอายุ, การให้ความรู้ สุขศึกษาและการอบรมครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัยก่อนเข้าทำงาน เป็นต้น

2) การดำเนินงาน ณ PERMATA Centre Subang Jaya และ SM Seksyen 18, Shah-Alam

คณะศึกษาดูงานจากกองทันตสาธารณสุขได้เยี่ยมชมกิจกรรมที่ศูนย์เลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็ก (Childcare Center) PERMATA Centre Subang Jaya ซึ่งแบ่งสถานที่ดูแลเด็กเป็นกลุ่ม 1-2 ปี 3-4 ปี และ 5-6ปี มีการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพของศูนย์ให้เหมาะสมกับกิจกรรมประจำวันของเด็กๆแต่ละกลุ่ม เช่นเครื่องเล่น สถานะที่รับประทานอาหาร ห้องน้ำห้องส้วม ที่แปรงฟันสำหรับเด็ก เป็นต้น ด้านการดูแลสุขภาพช่องปากมีทันตภิบาลไปให้ความรู้ทันตสุขภาพ ศึกษา สาธิตและฝึกปฏิบัติการแปรงฟันแก่เด็กๆ ผ่านกิจกรรมการละเล่น เกมส์ นิทาน หุ่นมือ โดยทีมทันตบุคลากรจะประดิษฐ์สื่ออุปกรณ์เอง หลังจากนั้นคณะศึกษาดูงานได้เยี่ยมชมการออกหน่วยเคลื่อนที่ในโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นการให้บริการทันตกรรมโดยใช้ตู้ Container ทำเป็นคลินิกทันตกรรม มียูนิททำฟัน 2 ตัว ติดเครื่องปรับอากาศโดยมีรถลากไปจอดที่โรงเรียนทีมงานเป็นทันตแพทย์ 1 คน ผู้ช่วยและทันตภิบาลไปให้บริการเด็กนักเรียนทุกวันจนกว่าจะครบทุกคนแล้วจึงย้ายสถานที่ ต่อมาคณะดูงานได้เยี่ยมชมการบริการอีกรูปแบบหนึ่งในโรงเรียนประถมศึกษาโดยทีมทันตบุคลากรที่เรียกว่า Dental squad คือเป็นทีมไปให้บริการที่โรงเรียน มีการขนย้ายเก้าอี้สนามไปจัดให้บริการในห้องที่แต่ละโรงเรียนจัดเตรียมให้ ซึ่งมักจะมีพัดลมให้ (แต่จะไม่มีทันต

แพทย์ไปรวม) ให้บริการแก่เด็กนักเรียนจนกว่าจะครบเด็กทุกคนจึงย้ายโรงเรียน แบบบันทึกจะอยู่กับเด็กที่โรงเรียน 1 เล่มสำหรับใช้ในระหว่างการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาทั้ง 6 ปี ถ้าเด็กย้ายโรงเรียนต้องนำติดตัวไปด้วย

3) การดูงาน ณ โรงพยาบาล Serdang Hospital (Hospital-Based Specialist Oral Healthcare)

โรงพยาบาลเปิดทำการในปีค.ศ.2006 เป็นศูนย์การเรียนรู้การสอนของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลเป็นสถาบันในการฝึกอบรมทันตกรรมสำหรับเด็ก และเป็นโรงพยาบาลแห่งแรกที่ใช้ระบบสารสนเทศเต็มรูปแบบ จัดบริการทันตกรรมทุติยภูมิและตติยภูมิด้าน Oral and Maxillo-facial Surgery และ Paediatric Dental service รับผู้ป่วยระบบส่งต่อจากคลินิกของรัฐและเอกชน สถานที่ตั้งของคลินิกบริการทันตกรรมจัดอยู่ในบริเวณเดียวกันแต่โครงสร้างการบริหารแยกกันโดยงาน Oral and Maxillo-facial Surgery ขึ้นกับกลุ่มงานศัลยกรรม งาน Paediatric Dental service ขึ้นกับกลุ่มงานแม่และเด็ก มีทันตแพทย์เฉพาะทางด้าน Maxillo-facial (จบ Board จากสหราชอาณาจักร) 2 คน และทันตแพทย์ทั่วไป 4 คน กรณีที่มีผู้ป่วยในจะใช้เวิร์ดร่วมกับแผนก ENT โดยมีศูนย์ฟันตั้งอยู่ในห้องไอลูว์เวิร์ด 1 ตัวเพื่อความสะดวกในการทำงาน งานทันตกรรมสำหรับเด็กมีทันตแพทย์ด้านทันตกรรมสำหรับเด็ก 2 คนและทันตแพทย์ทั่วไป 1 คน โรงพยาบาลมีช่างทันตกรรม 2 คน บริการที่ให้นอกจากการรักษาแล้วยังรวมถึงการให้คำปรึกษา จัดบริการนอกเวลาคือเบื้องต้นจะติดต่อไปที่ทันตแพทย์ทั่วไป ต่อมาจึงจะโทรปรึกษากับทันตแพทย์เฉพาะทางและสุดท้ายจึงเป็นทันตแพทย์อาวุโส (Senior Dental officer)

โดยสรุประบบบริการสุขภาพช่องปากของมาเลเซียยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพช่องปากอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการผสมผสานการดูแลทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการรักษาในทุกระดับ รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างสหวิชาชีพ มาเลเซียมีการกำหนดแผนการสำรวจสถานะทันตสุขภาพทุกกลุ่มอายุเป็นประจำทุก 10 ปี รวมทั้งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเริ่มพัฒนา soft ware ที่เรียกว่า “Oral Health Clinical Information System (OCHIS) ” ซึ่งจะทำให้ผู้ป่วยสามารถทำการนัดหมายการเข้ารับบริการและร่วมกิจกรรมระดับปฐมภูมิได้โดยตรงจากบ้าน ทิศทางการดำเนินงานของมาเลเซียมุ่งการแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากที่สำคัญ ได้แก่ สภาวะฟันผุสูงในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ความชุกโรคปริทันต์สูงในวัยทำงาน การตรวจพบมะเร็งช่องปากมากขึ้น และจากแนวโน้มการบาดเจ็บด้าน dental / maxillofacial trauma ที่เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงความต้องการบริการจัดฟันที่มีมากขึ้น ดังนั้นทิศทางที่กองทันตสาธารณสุขของมาเลเซียจะผลักดันพัฒนาต่อเนื่องเพื่อรองรับปัญหาดังกล่าว เช่น การจัดตั้งศูนย์

ดูแลพิเศษเฉพาะด้าน : เรื่องปากแหว่ง เพดานโหว่ มะเร็ง trauma เป็นต้น (Centers for management of specific oral conditions) การสอน/อบรมทันตแพทย์เฉพาะทางสาขาใหม่ๆ (Special Care Dentistry) และสถาปนาวิทยาลัยทันตแพทยศาสตร์ (College of Dental Surgeons under Academy of Medicine) การพัฒนาระบบสารสนเทศการบริการสุขภาพช่องปาก (OCHIS) การสำรวจสภาวะทันตสุขภาพเฉพาะในวัยทำงาน (ค.ศ.2010) การจัดโครงการ E-Learning และการรณรงค์ลดการบริโภคน้ำตาลอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน

- สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย ในแง่มุมต่างๆ ทั้งยังได้เห็นความพยายามดำเนินงานทันตสาธารณสุขของมาเลเซียในกลุ่มเด็กวัยเรียนที่ครอบคลุม และใช้รูปแบบของทันตกรรมเพิ่มทวี ในการแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากเด็ก มีการบริการจัดการ Primary Care และ Health Promotion ในระดับของอำเภอโดยมีคลินิกทันตกรรมในความดูแลอีก 8 – 10 แห่ง เพื่อแก้ไขปัญหาพื้นฐานด้านช่องปากของประชาชน บริการในระดับ Primary Care นอกเหนือจากการอุดฟัน ถอนฟัน ชูดหินปูนแล้ว การใส่ฟันก็เป็นบริการพื้นฐานที่รัฐจัดให้ในราคาถูก โดยมี Dental Technologist เป็นผู้ดูแลเรื่องห้องปฏิบัติการ มีรายงานอ้างอิงชัดเจน ตั้งแต่ระดับต่ำกว่าอำเภอ และระดับอำเภอ ที่ส่งต่อมายังโรงพยาบาลเฉพาะทาง ระบบทันตสุขภาพของมาเลเซีย มีโครงสร้างและการบริหารจัดการตั้งแต่ระดับกระทรวง จนถึงระดับอำเภอเป็นสายงานที่ส่วนหนึ่งขึ้นตรงต่อส่วนกลาง ทั้งในด้านงบประมาณ กำลังคน และความก้าวหน้า หน่วยงานส่วนกลางจะแบ่งภารกิจทั้งงานส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาและฟื้นฟูสภาพ ตลอดจนดูแลเรื่องของทันตแพทยสภา

- ได้รับทราบว่ารัฐมีนโยบายที่จะผลักดันให้การประชุมวิชาการระดับท้องถิ่น เป็นการประชุมระดับนานาชาติในทุกการประชุม

- เป็นโอกาสที่จะได้พยายามฝึกตนเองในการฟังและพูดภาษาอังกฤษ

- ได้เห็นมิตรภาพและความเป็นกันเองระหว่างทันตแพทย์กับทันตภิบาล เป็นระบบการให้ความสำคัญ รุ่นพี่ปกครองรุ่นน้องตามประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ การให้ความก้าวหน้าทางอาชีพของทันตภิบาลจากผู้ปฏิบัติเมื่อมีอายุงาน 10 ปี และมีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญ จะได้เลื่อนระดับเป็นอาวุโส จำแนกได้จากสีของเครื่องแบบ จากขาว เป็นน้ำเงิน ไปจนถึงน้ำเงินเข้ม ซึ่งบทบาทก็จะปรับเปลี่ยนไปตามระดับ ทำให้ไม่สูญเสียบุคลากรจากวิชาชีพ